అరణ్య రోదనం

మధురాంతకం రాజారాం

పట్నంలో మాకు చాలామంది బంధువులున్నారు. పెళ్ళిళ్లలో ఎప్పుడైనా ముఖాలు ముఖాలు చూచుకోడమే గానీ వెళ్ళిగట్టుకుని ఒకరింటి కొకరు వెళ్లడమనేది వుండదు. ఈమధ్య ఒకసారి బస్‌స్టాండులో దిగి నాలుగుబారల దూరం వెళ్ళానో లేదో, రోడ్డుపైన వెంకట్రావు గారు తారసిల్లి యింటికి రాక తప్పదని నిర్బంధం చేయడంతో వెళ్ళక తప్పింది గాదు. వెంకట్రావుగారు నాకు బాబాయి వరుస. మానాన్నగారికి పిన్నమ్మకొడుకు.

వెంకట్రావుగారున్నది స్వంతయిల్లేనట! ఇల్లు పెద్దదే. సౌకర్యాలన్నీ వున్నాయి. ఒకటిరెండు పూటలు యిక్కడే గడపవలసివచ్చినా యిబ్బంది లేదు. కానీ ఆ కుటుంబంలోని వ్యక్తుల వాలకమే నాకు కాస్త విడ్డూరంగా తోచింది. వాళ్ళొకరితో ఒకరు మాట్లాడుకోడమే తక్కువ. ఆ మాటల్లోగూడా ఏమంత ఆత్మీయతలు ఉట్టిపడటంలేదు. ఇల్లు శుభ్రంగావుంది. ఎక్కడుండవలసిన వస్తువులు అక్కడున్నాయి. మనుషులు

విశ్వాసంగా పిడతల్లా మసలుకుంటున్నారు. ఎవరిగదిలోకి వారు వెళ్ళడం, ఎవరి పని వారు చేసుకోవడం, మరీ అంతగా సినిమాలు కథలు, పిచ్చి పాటలు వినకుండా కూనిరాగంగా పాడుకోవడం — యిదీ వరస! పల్లెటూరివాళ్ళే గనుక ఆ పట్నవాసపు కుటుంబంలోకి సహజంగా యిమడలేకపోయారేమో! పెట్టుపోతల్లో కొంత ఖర్చయ్యేమాట నిజమే కానీ నాకేంటేం భాగ్యం! వాటికెంత ఖరీదవుతుందని తెలిస్తే, యిక్కడికి వచ్చేవాణ్ణేగాను. వెంకట్రావు బాబాయి నన్ను మొగమాటపెట్టి పిలవడంలో ఒకింత బంధుప్రేమ దాగివుండకపోదనే నేను భావించాను. స్వాభిమ నన్ను వెక్కిరించడానికెంతోసేపు పట్టలేదు. వెంకట్రావుగారు యిరవయ్యేళ్ళ క్రితం పల్లెలోవున్న ఆస్తిని అమ్ముకుని జీవితాన్ని ఒక వూపు వూపడం కోసం పట్నానికి తరలి వచ్చినవాడు. ఆ ప్రయత్నంలో తాను సాధించిన విజయాలను పదిమందికీ చూపెట్టుకోవాలని ఆయన ఆశించడం సహజమే! ఇందుకోసమే నేనిక్కడికి రప్పించబడివుంటాను. పరవాలేదు. ఆసన సౌకర్యాలు, పడక సదుపాయాలు, రుచికరమైన భోజనాలు, మొదలైన వాటిదృష్ట్యా ఈయిల్లు ఒక హైక్లాసు హోటల్ని తలపిస్తున్న మాటను నేను కాదనలేను. నువ్వొకందుకు పోస్తే, నేనొకందుకు తాగుతున్నానన్న సామెత బహుశా యిలాంటి సందర్భంలో మంచే పుట్టివుంటుంది.

కానీ వెంకట్రావుగారి విరామ కేంద్రంలో హాయిగా విశ్రాంతి తీసుకోడానికి ప్రతిబంధకంగా టౌన్లో నాకు కాస్త పనివుండిపోయింది. ఆపని చూచుకుని చక్కా అక్కడికే తిరిగొస్తానని హామీ యిచ్చినమీదట వెంకట్రావుగారు నన్ను బయటికి వెళ్ళడానికి సమ్మతించాడు. 'ఒరే అబ్బాయ్! రాకరాక వచ్చావు. నువ్వు రెండువూటలుండే వెళ్ళాలి. మధ్యాహ్నం నేనింట్లో వుండనేమో! మీపిన్ని వుంటుంది. భోజనంచేసి పడుకో! సాయంకాలానికల్లా నేనొచ్చేస్తాను' అన్నాడు.

అంతా బాగానే వుందిగానీ యింటావిడను 'పిన్ని' అనుకోడమొక్కటే నాకు యిబ్బందిగా వుంది. ఆమెను అక్కగా భావించవచ్చు. లేదా చెల్లెలుగానైనా లెక్కగట్టవచ్చు. వయస్సునుబట్టి చూస్తే ఆమెను పిన్నిగా తలపోయడం ఎంతగా ప్రయత్నించినా సాధ్యం కావడంలేదు. దానికి కారణం లేకపోలేదు. సన్నగా, పొట్టిగా సౌందర్యంతో తయారుచేసి ప్రాణం పోసినట్లుగా, వాలుజడ విన్యాసాలకు అనుగుణ్యంగా నాట్యం చేస్తున్నట్టున్న నడకలో యిల్లంతా కలయ తిరిగేస్తున్న మీనాక్షి నాటక స్త్రీ స్వరూపం వెంకట్రావుగారి రెండోభార్య. పెళ్ళాం చనిపోతే మళ్ళీ పెళ్ళిచేసుకోడం తప్పని నేను చెప్పను. కానీ ఆకారాన్నిబట్టి చూస్తే మీనాక్షికంటే పెద్దదిగా కనిపించే మొదటిభార్య కూతుర్నిగురించి వెంకట్రావుగారు ఆలోచించకపోవడమే విచారకరం! రాజేశ్వరి వయసుకు మించి పెరిగిందేమో నాకు తెలియదు. ఆ పెరుగుదల యిప్పటివరకూ అందంగానే వుంది. ఆ యింట్లో నాకు 'రాజేశ్వరీ! రాజేశ్వరీ!' అన్న పిలుపైతే చాలాసార్లు వినిపించింది. ఆమె కనిపించింది మాత్రం ఒకటి రెండు సార్లే! ఏదో వస్తువును పారేసుకుని, దాని కోసం దీక్షగా వెదుకుతున్నట్టుగా ఆమె నావైపు చూచేసరికి నేను వులికిపడ్డాను. బిగ్గరగా గొంతెత్తి 'నేనుకాదు, నేనుకాదు' అని చెప్పుకోవాలనిపించింది. అలాంటి అసభ్యపు పని చేయనందుకు నన్ను నేనే అభినందించుకున్నాను. పాపం, ఆమె చూపుల స్వభావం అంతేనేమో!

వెంకట్రావుగారికి ఓ కొడుకున్నట్టు జ్ఞాపకం. ఏడెనిమిదేళ్ళప్పుడు ఒక పెళ్ళిలో చూచాను. సన్నగా, పొడుగ్గా చురకత్తిలా వుండే వాడు కుర్రవాడు. జ్ఞప్తికి వచ్చింది. వాడిపేరు గోపీ. ఇప్పుడింట్లో వాడి పొలకువైతే కానరావడం లేదు గానీ, గోడలపైన వ్రేలాడుతున్న ఛాయా చిత్రాలద్వారా వాడి ప్రస్తుత స్వరూపాన్ని గురించి తెలుసుకోడానికి వీలవుతోంది. కుర్రవాడు దుస్తులపైన, తలవెంట్రుకలపైన, వచ్చీరాని మీసాలపైన రకరకాల ప్రయోగాలు చేస్తున్నట్టున్నాడు. 'బాబాయిగారూ! గోపీ ఎక్కడండీ, కనిపించడం లేదు' అంటూ నేనే వాకబు చేశాను. 'ఆ మాట ఎందుకులేరా అబ్బాయ్! మీనాక్షికి వాడొక్కడే కొడుకా, వోపినంత గారాబం వాడిపైన ఒలకబోసింది. రైను మిల్లు గోడవల వోసే వాళ్ళ వరిపోతుందా, వాడాడింది ఆట. పాడింది పాట. ఇప్పటికిప్పుడు నాలుగు రోజులైంది. వాడింట్లో కనిపించి! 'వంటిపాపేమీ కాదుగా! నాలుగూళ్ళు తిరుగుతాడేమో, తిరిగొస్తాడేమో! మీ కెందుకంత బెంగ?' అంటుంది మీనాక్షి. తీరా చూస్తే వాడికింకా పజ్జెనిమిదో యేడు నిండలేదు...'

నగరంలో నాలుగు మూలలకు వెడ దిరిగి బాగా ఆకలవుతున్నా దారిలో ఎదురైన హోటళ్ళనన్నీ తప్పించుకుని వెంకట్రావుగారిల్లు చేరుకునే సరికి గంట రెండు కావచ్చింది.

'కాళ్ళు కడుక్కోండి. భోజనం వడ్డించేశాను' అంది యింటావిడ.

'అప్పుడే వడ్డించేశారా! ఒకవేళ నేను రాకపోతే?' ఆశ్చర్యం ప్రకటించాను.

బదులు మాట లేదు. ఆ మౌనంకన్నా తేరగా తిండి దొరికితే మళ్ళీ రాక ఎక్కడికి పోతావులేవోయ్ అని వున్నా బాగుండేది.

కాళ్ళు కడుక్కున్నాను. భోజనాగారంలో ప్రవేశించాను. డైనింగు టేబిలుపైన విస్తరి వేయబడివుంది. శాక పాకాలన్నీ వడ్డింపబడి వున్నాయి. ఇతరంగా ఏది కావాలన్నా అడగ నక్కరలేకుండా మంచినీళ్లతో సహా అన్నీ సిద్ధంగా వున్నాయి. కిక్కురుమనకుండా భోజనకార్యం నిర్వర్తించాను.

భోజనానంతరం కొంతసేపు భుక్తాయాసం తీర్చుకోడం నా అలవాటు. అందుకోసం ప్రత్యేకించి గోపీ గదిని ఎన్నుకోడంలో నాకు దురాలోచన ఏదీ లేదు. కానీ దురాలోచన అనేది ఎక్కడ ఎప్పుడు, ఏ విధంగా కలుగుతుందో ఎలా చెప్పగలం! చేతికి దొరికిన పుస్తకాన్ని తిరగవేస్తుండగా అందులో ఒక ఉత్తరం కనిపించింది. పొందికగా వ్రాయబడివున్న చిరునామా కేసి చూచేసరికి, అది ఆడపిల్ల దస్తూరీ అయివుండవచ్చు ననిపించింది. ఇన్లాండ కవరుగనుక చూస్తుండగానే విడిపోయింది. 'డియర్ గోపీ!' అంటూ ప్రారంభమైంది ఉత్తరం. ఆ తరువాత గూడా అందులో వ్రాయగూడని విషయాలేవీ లేవు. 'ఏమిటో నీకు రాయాలనిపించింది. కలం చేతికి తీసుకున్నానుగాని ఏం రాయాలో తోచడంలేదు. గంట పదయింది. ఇంట్లో అందరూ నిద్రపోయారు. బయట వెన్నెల కాస్తోంది. ఆనాడు, మాయింట్లో అందరూ సినిమాకు వెళ్ళినప్పుడు,

మళ్ళీ నేను ఎదురెదురుగా డాబామీద కూర్చున్నప్పుడు గూడా యిలాగే వెన్నెల వచ్చింది. నీకు జ్ఞాపకముందా గోపీ! ఆ వెన్నెల్లో నీ కంటిపాపలో ప్రతిబింబం చూచుకోవాలని నేనెంతగానో ప్రయత్నించాను. నువ్వెక్కడ బాబూ! నింపాదిగా వుండవు. ఉండనియ్యవు. గోపీ! పేరుకు తగ్గట్టు నువ్వు చిలిపివాడివి. మనిషికింత చిలిపిదనం తగదు. నిన్నగాక మొన్న ఒక నవలలో 'తీయటి బాధ' అంటూ ఒక పదం కనిపించింది. నిన్ను తలచుకుంటే నా కలాగే వుంటుంది మరి! ప్రతి ఉత్తరంలోనూ వస్తానని రాస్తావేగానీ రావు. నాకే రెక్కలుంటేనా, ఎగిరి వచ్చి వచ్చేసేదాన్ని...'

మరైతే బాల్యక్రీడల వయసు దాటి గోపీ ప్రణయగాథలో కథానాయకుడుగా వెలుగొందుతున్నాడన్న మాట! మంచిదే. వెంకట్రావుగారికున్న సోమతకు గోపీ ఈ పాటికి బాగా చదువుకుంటూ ఏ డాక్టరో ఇంజనీరో అయివుండడానికి ప్రయత్నిస్తూ వుండొచ్చు. చదువబ్బక పోయినంత మాత్రాన ప్రణయం జోలికి వెళ్ళగూడదన్న నిర్బంధమేమీ లేదు. ఇటానైనా ఆ మాత్రంపనికి వయోనియమం గూడా అక్కరలేదని గోపీ ఉదాహరణవల్ల తెలిపోతుంది. ప్రేమలేఖను సదపించిన తీరుతెన్నులంచీ చూస్తే ఆ అమ్మాయెవరో గంధర్వకాంతలాగ లేనని స్ఫురిస్తుంది.

అరణ్యారోదనం

నూటికి తొంభైపాళ్ళు ఆమె గోపీకన్నా వయోధికురాలై వుండాలి. ప్రణయజీవులది వేరే ప్రపంచం. లౌకికమైన అవరోధాలను వాళ్ళు ఖాతరు చెయ్యరు. వేచి చూచుకోడాలు, వెన్నెలనుచూచి పులకించడాలు, ఎదురెదురుగా కూచోడాలు, కంటిపాపలో ప్రతిబింబాలు వెదుక్కోడాలు, 'తీయటి బాధ'కు లోనుగావడాలు యివన్నీ వాళ్ల పవిత్రప్రేమలో అంతర్భాగాలు! ఆదికాలంనుంచీ ప్రణయజీవుల ఆటలు నిరాటంకంగా సాగడానికి వీల్లేకుండా అడ్డు తగులుతున్న క్రూరకర్కోటక లోకం ఒకటుంది గదా, అందులో నేనొక్కణ్ణి! నాకు ప్రణయమంటే అట్టే పెద్ద సదభిప్రాయంలేదు. అది కేవలం శరీరవాంఛకు మారువేషమేనని నా అనుమానం. అలాగని శరీర వాంఛ స్వతహాగా చెడ్డదని నేననుకోను. అది ప్రాణులసహజ ధర్మమనిగూడా ఒప్పుకుంటాను. కానీ ఈశారీరక సంబంధాల విషయంలో జంతువులకన్నా మనిషి కాస్త మెరుగుగా వుండాలని ఆశిస్తాను. అందుకోసం ఏర్పాటైన వివాహ వ్యవస్థపట్ల నాకెంతో గౌరవంవుంది. ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకున్నా నాకిష్టమే! పెళ్ళిచేసుకుని ప్రేమించుకున్నా సమ్మతమే!- అప్పుడిక ప్రేమ అనేది వచ్చి శారీరకవాంఛ అయినప్పటికీ లోకా

[illegible]నికి హాని జరగదని సంతోషిస్తాను.

ఆలోచనలో వుండగానే కునుకుపట్టింది. కాళ్ళు నొప్పెట్టేట్టుగా తిరిగి కడుపు నిండేటట్టుగా తిన్నతరువాత కంటి నిండుకూ నిద్ర రానడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. మేలుకునేసరికి యిల్లు ఏకాంత ద్వీపంలా వుంది. మంచినీళ్ళు కావలసివచ్చి హాల్లోకి వచ్చాను 'పిన్నిగారూ!' అంటూ పిలిచి చూచాను. అలికిడి లేదు. తలుపు తెరచుకుని వంటగదిలోకి వెళ్ళాను. గ్లాసుతో నీళ్ళు ముంచుకుంటూ [illegible] తలుపు [illegible] బిగేల్మంటూ ఏదో వస్తువు కనిపించింది. తీసి చూద్దుముగదా [illegible] పత్రిక [illegible] మిట్టు [illegible] కనిపించింది [illegible] మాట! [illegible] రంగా వుండి, [illegible] మినహాగా [illegible] ఆందంగా [illegible]! [illegible] చూచాను. [illegible] యింకా మంచి మంచి [illegible] వున్నట్టున్నాయి. [illegible] మగబొమ్మలు, [illegible] గాఢ పరిష్వంగాలు, [illegible] వున్నాయి చిత్రాలు! బొమ్మలవంగతే యిలావుంటే యిక కథలెంత [illegible]గా వున్నాయో [illegible] కాని నింపాదిగా [illegible] ఆవి [illegible] రూము గాకపోవడమే యిబ్బంది! అంతే బంధువులం [illegible] వంటగది. ఎవ్వరూ లేనప్పుడు యిక్కడికి రానే గూడదు. వచ్చినతరువాత వచ్చినపని చూచుకుని వెళ్ళిపోకుండా వంటగదిలో నిక్షిప్తమైవున్న శృంగార సాహిత్యాన్ని దోసిళ్ళనిండుగా [illegible] గదా! ఆప్పు[illegible] యిహా[illegible] చేస్తేనాను. [illegible] తాగినప్పటికీ [illegible] కడుపులో [illegible] [illegible] తెచ్చినప్పటికే [illegible] ప్రారంభమైంది. [illegible] వరికి వస్తారు [illegible] [illegible] ప్రకృతి చికిత్స[illegible]! [illegible] కూచోడం! ఒట్టు [illegible] న్నాను. నేనా[illegible] ఇంటి

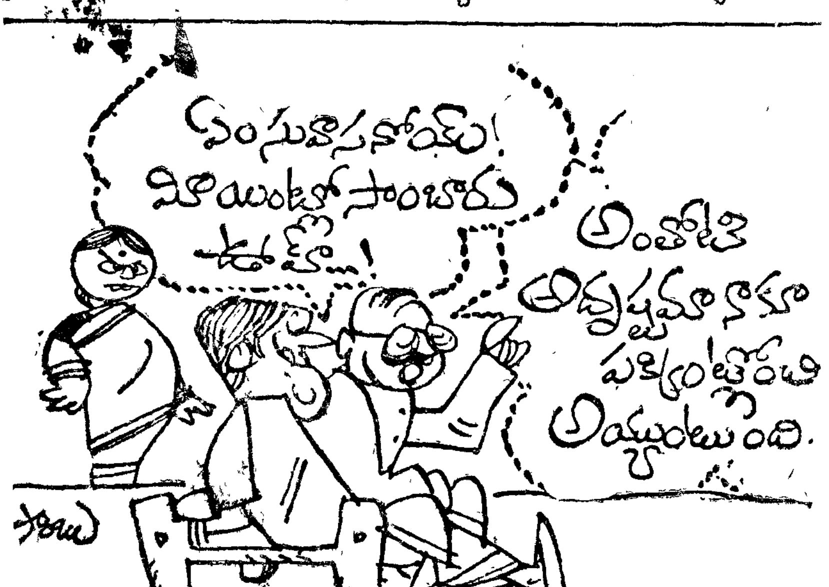

వెనకవైపునవున్న పూలతోటలోకి వెళ్ళడం నిజంగా నల్లటి నాలికేనేమో! అయ్యలారా! నా వృత్తి రహస్య పరిశోధన గాదు అది నా హాబీ గూడా గాదు. వరండా పొడుగునా నడిచి మలుపుతిరిగి ప్రహరీ గోడ వెంబడి కట్టడం చివరిదాకా నడిచి అక్కడ తోటలో ప్రవేశించడం కోసం మెల్లిగా దిగబోతున్నాను. పూలమొక్కల నడుమ ఏదో కదిలినట్టు తోచింది. అడుగు వెనక్కువేసి అలాగే నిలబడిపోయాను. కదిలింది పూలమొక్కదు పుష్పబోణి. ఆవిడ నేలపైన ఏం జరుగుతున్నదీ గమనించే స్థితిలోలేదు. అల్లంత దూరంలో వున్న మేడవైపు దీక్షగా చూస్తోంది. ఆమేడ తాలూకు రెండో అంతస్తు కిటికీ దగ్గర నిల్చుని చేతివ్రేళ్ళను సాచి వంచి వివిధ పద్ధతుల్లో అభినయ ముద్రలు ప్రదర్శిస్తున్న పురుష పుంగవుడు నన్ను చూడగానే తెరమరుగుకు జారుకున్నాడు. ఈ అవాంతరానికి కారణమేమిటో తెలియక, కలవరపాటుతో ఆమెకళ్ళు క్రిందికి దించి భూతలంవైపు చూసేసరికి హతవిధీ! నేను ప్రత్యక్షమయ్యాను 'నువ్వటమ్మా! నేనింకా...' అంటూ ఏదో మాట్లాడ్డానికి ప్రయత్నించాను. ఆవిడ అడ్డుతగిలింది. 'మీరు నిద్ర లేచేశారా! పిన్ని మ్యాట్నీకి వెళ్ళింది. ఇంట్లో ఏం తోచక యిలా వచ్చాను. ఉండండి కాఫీ చేస్తాను...' అంటూ తురంగంలా యింటివైపు వెళ్ళిపోయింది.

తోటలో ఒక బెంచీ చూచి, దానిపైన కూలబడ్డాను.

నేను వెంకట్రావుగారింటికి వచ్చింది అవినీతిపైన రీసెర్చిచేసి పరిశోధనా వ్యాసం సమర్పించడానికి కాదు. కానీ అందుకు కావలసిన మెటీరియల్ మాత్రం యిక్కడ పుష్కలంగానే లభించేటట్టుంది. కాని అంతపని చేయాలనుకున్నట్టయితే మొదట 'అవినీతి' అంటే ఏమిటో నిర్వచించాలి. 'నీతి' కి 'అవినీతి'కి మధ్య స్పష్టంగా సరిహద్దు గీత గియ్యాలి. అలాంటి గొప్పపని నాలాంటి అల్పజ్ఞుడి వల్ల సాధ్యమౌతుందని నేననుకోను. ఎందుకంటారా? సత్యాన్ని ఏడు నిలువుల లోతున పాతిపెట్టి ఆ సమాధిపైన అసత్యం ఏడంతస్తుల కట్టడం కట్టుకుని అందులో కులకడం, న్యాయాన్ని అడవులపాలుచేసి అన్యాయం పూలా_

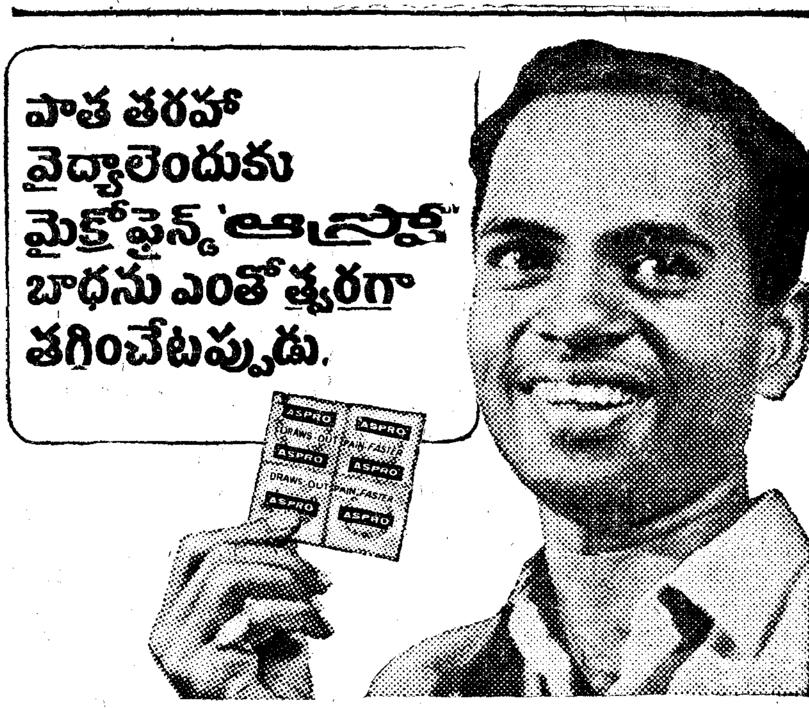

తయింట్‌మెంటులు, పూతలు, మామూలు బిళ్ళలూ-ఇవన్నీ పాత తరహావి. అవి పని చెయ్యటానికి ఎంతో కాలం తీసుకుంటాయి. అంతకాలమూ మీరు బాధను అనుభవించాల్సివస్తుంది. ఏమాత్రం తలనొప్పి గాని, ఇతర నొప్పులు గాని కనిపించగానే మైక్రోఫైన్ 'ఆస్ప్రో' తీసుకుంటాను. అంతే! నొప్పి చిటికెలో తగ్గిపోతుంది.

నొప్పిని తగ్గించేటందుకు మైక్రోఫైన్ 'ఆస్ప్రో' శాస్త్రీయమైన ఆధునిక నివారణ. 'మైక్రోఫైన్' అంటే ప్రతి 'ఆస్ప్రో' బిళ్ళ 150 మిలియన్ల అతి సూక్ష్మమైన అణువులను కలిగి ఉండటం. ఈ అణువులు అతి త్వరగా కరుగుతాయి, ఇముడుతాయి. అంత త్వరగానూ నొప్పిని తగ్గిస్తాయి. మీకు సత్వర నివారణ కలిగించేటందుకు మైక్రోఫైన్ 'ఆస్ప్రో' మామూలు బిళ్ళలకంటె రెట్టింపు త్వరగా పనిచేస్తుంది.

అనవసరంగా బాధను అనుభవించకండి-మైక్రోఫైన్ 'ఆస్ప్రో'ను తీసుకోండి.

మైక్రోఫైన్ 'ఆస్ప్రో'ను-నొప్పి · తలనొప్పి · ఫ్లూ · ఒళ్ళనొప్పులు · జలుబు · కీళ్ళనొప్పులు · గొంతునొప్పి · పంటినొప్పులకి వాడండి.

మోతాదు: పెద్దవారికి: రెండు బిళ్ళలు. అవసరమైతే మళ్లీ వేసుకోండి. పిల్లలకు: ఒక బిళ్ళ లేక మీ డాక్టరు సలహానుసరించి వేసికొనవలెను.

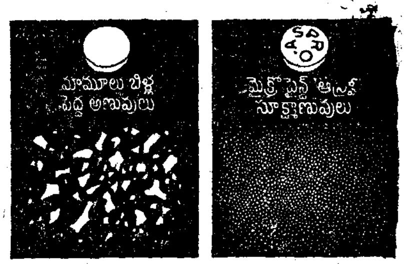

నెమ్మదిగా నివారించును
బిళ్ళలోని పెద్ద అణువులు నెమ్మదిగా ఇముడుతాయి. నొప్పి తగ్గటానికి చాలాసేపు పడుతుంది. కనుక అంతసేపూ మీరు బాధ పడాల్సి వస్తుంది.

శీఘ్రముగా నివారించును
బిళ్ళలోని చిన్న అణువులు త్వరగా ఇముడుతాయి. బాధామూలమును త్వరగా చేరుకుంటాయి. కనుక త్వరగా నొప్పిని తగ్గిస్తాయి.

A.G.49 (S) TL

నొప్పిని *అతిశీఘ్రంగా* తొలగించడానికి ఆస్ప్రో మాత్రమే మైక్రోఫైన్ చేయబడినది.

వాళ్ళా విలుకోడం; నీతి అపహాస్యానికి లోనైపోతుండగా అవినీతి భుజకీర్తులతో తరాబరులతో అట్టహాసంగా వూరేగింపు రావడం, యిలాంటి దారుణాలను నా కళ్ళతో నేను ప్రత్యక్షంగా చూచాను. కానీ అందుక్కు నేను చింతించలేదు. ఈ విలువల తారుమారు సాహిత్య ప్రపంచంలోకి గూడా జొరబడి కథల్లోనూ, నవలల్లోనూ అటద్దాల కోరులు, ఆహ్వాయ వర్ణనలు, అవినీతిపరులే హీరోలుగా చలామణీ అయ్యే పరిణామం వచ్చేస్తుందని కొందరు, అప్పుడే వచ్చేసిందని కొందరు చెబుతుంటే విని నాగుండె లవిసిపోయాయి. ఏదిఏమైనప్పటికీ నైతిక విలువలు తల్లక్రిందులైపోతున్న ఈ సంధియుగంలో తొందరపడి స్టేట్‌మెంట్లు యివ్వకుండా ఎవరిజాగ్రత్తతో వాళ్ళుండడం మంచిది. అందువల్ల పెండ్లికాని నిండుజవ్వని పొరుగింటి మగవాడివైపు చూడడం సహజమే నమకుందాం! కూతురికి సకాలంలో పెళ్లి చేయకపోవడం వెంకట్రావుగారి తప్పు. 'బెటర్ లేట్ దేన్ నెవర్' అన్నాడుగదా! ఇప్పటికైనా కళ్ళుతెరిచి ఆమెకు పెళ్ళి చేసెయ్యడం ఈ సమస్యకు పరిష్కారం. వెంకట్రావుగారి రెండోభార్య సెక్సు పత్రికలు చదవడం మానెయ్యాలని మనం చెప్పనేవద్దు. ఎటొచ్చీ ఆ పనికి వంటగదిని వినియోగించుకోకుండా, భర్తతోపాటు శయనాగారంలో వున్నప్పుడే అందుకు ఉపక్రమించడం బెస్టు! ఇక పోతే ప్రేమలేఖలు వ్రాయొద్దని, ఒంటరిగా దొరికిందిగదా అని వెన్నెల్లో వయసొచ్చిన అమ్మాయిఎదుట కూచోవద్దనీ, యిలా వెంకట్రావుగారబ్బాయి దగ్గర ధర్మపన్నాలు వల్లించడం మన అవివేకాన్ని మనం బయటపెట్టుకోడమే! వాడిదసలే ఉడుకురక్తం. వినిపించుకుంటాడన్న నమ్మకం ఏకోశానాలేదు. ఆ అమ్మాయిని కాస్తా పట్టితెచ్చి వాడికి కట్టబెట్టడమొక్కటే మనకు తోచే ఉపాయం! అందువల్ల వాళ్ళొకరికొకరు ప్రేమలేఖలు వ్రాసుకునే తతంగమైనా కట్టుబడిపోతుంది. అవినీతి ఎంతతగ్గినా మంచిదే!

నా జిజ్ఞాసలో నేనున్నాను. అవతల చీకటి సాంబ్రాణిపొగలా పారాడసాగింది,

లేచి యింటి ముంగిటికి వచ్చేశాను.

అరణ్యరోదనం

ద్వారందగ్గర వెంకట్రావుగారి చెప్పులు కనిపించాయి. ఇంట్లోవుండే ఆయననోరు ఒక క్షణమైనా మాట్లాడకుండా ఊరుకోదే! ఆయనకోసం గదుల్లోకి తొంగిచూస్తుండగా మీనాక్షమ్మ కనిపించింది. 'ఆయన డాబాపైకి వెళ్ళినట్టున్నారు' అంటూ ముక్తసరిగా ఆ చూకీ తెలియజేసింది.

వెళ్ళడానికైతే నేనూ డాబాపైకి వెళ్ళాను. కానీ ఎంతోసేపు అక్కడుండలేక పోయాను. కారణమేమిటంటే — నూరుగజాలదూరంలో అందమైన భవనం ఒకటుంది. అదేదో లాడ్జింగుహౌసు అయి వుంటుంది. పేర్ బోర్డు ముందువైపున వేలాడుతూ వుంటుంది గనుక యిక్కడికి కనిపించడంలేదు. వెంకట్రావుబాబాయిగారి డాబా పైనుంచీ చూస్తే కనిపించేవి లాడ్జితాలూకు వెనుకభాగమే! ఆ వెనుకభాగంలోగూడా మరీ వెనుకగా కనిపించేవి స్నానాలగదులు. వరుసగావున్న ఆ స్నానాలగదులకు పిట్టగోడకుమధ్య సన్నటిదారి. విద్యుద్దీపాల కాంతి శరీర లావణ్యానికి మెరుగులు దిద్దుతుండగా స్నానానికి సిద్ధమైవచ్చిన మగువలు, స్నానంచేసి ఈవలికి వచ్చిన సుందరీమణులు అక్కడ యదేచ్ఛగా మసలుతున్న దృశ్యం యిక్కడికి స్పష్టంగా కన్పట్టుతోంది.

వెంకట్రావుగారిని నేను పలకరించలేదు. నా అడుగుల చప్పుడైనా ఆయనకు వినిపించి వుండవలసింది. వినిపించకపోవడమే మంచిదయింది. ధ్యానం, కర్మ, భక్తిలాంటివి యోగాలైతే, సౌందర్యదిదృక్షాపేక్ష మాత్రం యోగం గాకపోతుందా? యోగభంగం గావించి పాపం మూటగట్టుకోడానికి మనసొప్పక గుట్టుచప్పుడుగా క్రిందికి దిగి వచ్చేశాను.

ఎవడికి తగిన బలహీనతలు వాడికుంటాయి. నా బలహీనతేమిటో యిక్కడ బయటపడి చెప్పుకుంటున్నాను. మనసుకు సరిపడని విషయం ఎక్కడైనా జరిగితే నా కక్కడినుంచి దూరంగా వెళ్ళిపోవాలనిపిస్తుంది. డాబాపైనుంచీ క్రిందికిదిగి, నేను చక్కా వీధిలోకే వచ్చేశాను, చెప్పకుండా వెళ్ళిపోతున్నందుకు వెంకట్రావుగారింట్లో చింతించేవాళ్ళెవరూ ఉండరు. వెళ్ళిపోయినట్టు తెలిసిన తరువాత ఇంట్లో వున్నవస్తువులు పదిలంగా వున్నదీ లేనిదీ చూచుకుని వాళ్ళు సంతృప్తి పడగలరు.

హైరోడ్డుపైకి వచ్చిన తరువాతగనీ నాకు గమ్యస్థానాన్ని గురించి ఆలోచించాలన్న బుద్ధి పుట్టలేదు. సినిమాప్రోగ్రాం ఒకటే బాకీ వుండిపోయింది. పట్టణానికి వచ్చి సినిమా చూడకుండా వెళ్ళడమంత నామోషీపని మరొకటుండదు. 'హవ్వ. యిదేం మనిషమ్మా! టౌనుకువెళ్ళి సినిమా చూడకుండా వచ్చేసారా ఎవరైనా' అంటూ ఆడవాళ్ళు ఈసడించి పారేయకుండా వుండడం కోసమైనా సినిమాకు వెళ్ళాలి.

లేదంటే మ్యాట్నీలు పూర్తయివుంటుందేమో! పరవాలేదు. ఎంత ఆలస్యంగా వెళ్ళామన్నది లెక్కలోకి రాదు. సినిమాహాల్లో అడుగు పెట్టి రావడమే గొప్ప.

వెళ్ళాను టికెట్టు కొన్నాను. హాల్లో ప్రవేశించాను. బ్రహ్మ ప్రయత్నంమీద ఖాళీకుర్చీ కనిపెట్టాను. దగ్గరలోవున్న థియేటరు నైతే ఎన్నుకున్నానుగానీ, అందులో జరుగుతున్న సినిమా ఏమిటో తెలుసుకోలేదు. నిర్మాతా దర్శకోత్తమ మహానుభావుడు కథపేరుచెప్పి పిచ్చి పిచ్చి వేషాలు వెయ్యకుండా సూటిగా ప్రేక్షకులకు కావలసింది ఏమిటో తెలుసుకుని దాని చిత్రమంతటా గుప్పించడానికి శక్తివంచన లేకుండా ప్రయత్నించాడు. జలక్రీడలా, ఉద్యానవన విహారాలా, బీచిహమ్మనే గెంతడాలా, క్లబ్బులో డ్యాన్సులా, నోహో. అంతా భలే గమ్మత్తుగావుంది. ఈలలతో, చప్పట్లతో, ప్రక్క సీటువాడి వీపును బాదడంతో ప్రేక్షకులుగూడా తమ రసజ్ఞతను వీలయినంత బాహాటంగానే వ్యక్తం చేస్తున్నారు. కొంపదీసి నేనేదైనా నైట్‌క్లబ్బులోకి వచ్చేసి వుంటానేమోనన్న అనుమానం నాకు కలగకపోలేదు. ప్రతిశాస్త్రంలోనూ థియరీ, ప్రాక్టికల్ విభాగాలుంటాయి గదా! డిటెక్టివ్, సెక్సు సాహిత్య సముదాయమంతా థియరీ అయితే, అందుకు ప్రాక్టికల్ విభాగంలా ఆ చిత్రరాజం పరుగిడుతోంది.

ఇంటర్వెల్లో దీపాలు వెలిగాయి.

బయటి ప్రపంచం యింకా విమాన్రం వదిలంగావుందో తెలుసుకోవలని ఈవరికి వచ్చాను.

మెట్లు దిగుతుండగా వెనక వైపు నుంచి రెడ్డి, నాయుడు నా భుజాలపైన చేయి వేశారు.

రెడ్డి అంటే సుధాకరరెడ్డి, నాయుడు పూర్తిపేరు రాఘవులునాయుడు.

'అమ్మ దొంగ! ఎంతకాలానికి దొరి కావురా నాన్నా!' అన్నాడు రెడ్డి.

'చిట్టిబాబు ఈరోజు వదిలిపెట్ట గూడదు' అన్నాడు నాయుడు.

ఇదేమిటో విడ్డూరంగానే వుంది. ఆ రెడ్డి, ఈ నాయుడుగూడా 'మా పొరు గూళ్ల వాళ్ళే! మరీ యింత ముమ్మరంగా వూరికొక బడిలేని కాలంలో మేము ముగ్గురమూ ఒక బడిలోనే చదువు కున్నాము. రెడ్డిది రామానుకుంట. (అది వూరిపేరు) ఎక్కడికివెళ్ళా అన్నాఅతడు దొంక దారిగుండా మెలుదూరంవచ్చి మా వూరి దగ్గర బస్సెక్కవలసిందే! నాయుడిది మేకం పాలెం. మా వూరి నెరుప్రక్కంద వాళ్ళ పొలాలుండడంవల్ల వాడుగూడా తరచుగా కనిపించేవాడే! మరైతే అప్పటికి నేనెవ్వా వీళ్ళను తప్పించుకుని తిరుగుతున్నవాడ నైనట్టు ఈ పలకరింపేమిటి. దొంగను గనుక వదిలిపెట్టరాదని ఎంత పొడ మేమిటి? నా బుర్రకంతా అయోమయమే విదురైంది.

'ఏమిట్రా బాబాబూ! వదిలిపెట్టరా నన్ను! ఏంచేస్తారో చెప్పండి' అన్నాను.

'ఉండండు. ఇప్పుడు కాదు నీ పని' అన్నాడు రెడ్డి.

'సినిమా వదిలిపెట్టాలి. నీ భరతం పట్టాలి' అన్నాడు నావైపు కొర కొర చూస్తూ నాయుడు.

'నాకు లీలగా ఏదో అర్థమైంది.

'ఒరే బాబూ! ఒకమాట చెప్పండి నాకు. మీరు పనచేసిందెక్కడ?' దిగులు దిగులుగా ప్రశ్నించాను.

దగ్గరగా వంగి రెడ్డి నా చెవిలో ఒక లాడ్జిపేరు చెప్పాడు. అంతలో నాయుడు జోక్యంచేసుకుని రెడ్డిని రెక్కపట్టుకుని వెనక్కు లాగేశాడు—

'వద్దు రెడ్డి! ఒక్కసారిగా వాణ్ణి హడలగొట్టేయకు ... వివరాలు మళ్ళీ తెలుసుకుందువుగాని, మళ్ళీప్పుడు నింపాదిగా సినిమా చూడరా బ్రదర్! కనిపించకుండా వెళ్ళిపోవాలని దొంగవేషాలు వేసేవు, జాగ్రత్త! గేటుదగ్గర కాపలా వుంటాను తెలుసా?'

కిక్కురుమనకుండా నోరు మూసుకుని జనుగుపిల్లిలా నా సీటులోకి నేను పారిపోయాను. ఎక్కడికి వెళ్ళినా సరే నిన్ను వదిలిపెట్టేది లేదని ఒక పెనుభూతం నావెంట తగులుకున్నట్టుగా నేను భయపడిపోయాను. వెంకట్రావుగారింటికి వెళ్ళలేను. సినిమాహాల్లో వుండలేను. ఇంటర్వెల్లో నా ప్రియమిత్రులు కనిపించిన తర్వాత ఈసారి సజావుగా ఇల్లు చేరుకోగలగడంగూడా సందేహాస్పదమైపోయింది. గాలిలో ప్రాణవాయువు, నత్రజనిలాంటి వాయువులు కలిసివున్నట్టు విన్నాను. బాబూ! అందులో అవినీతి ఎన్నో శాతం అని గొంతెత్తి తెలిసినవాళ్ళనెవరినైనా అడగాలనిపిస్తోంది.

రెడ్డి కింటిదగ్గర రంభలాంటి పెళ్ళాం వుంది. నాయుడు ఏరికోరి ప్రేమవివాహమే చేసుకున్నాడు. దాంపత్య సౌఖ్యంలో లోటెక్కడుందో మరొకటని చెప్పడంలో కారణాలు అన్వేషించడం వృథాప్రయాస. సాయం కాలపు వేళల్లో ఇద్దరూ కలిసి బస్సెక్కుతుండగా చాలాసార్లు చూచాను. ఏదో పని వుండకపోదా అనుకున్నాను. పసిగట్టిన వాళ్ళు అనుమానం ప్రకటిస్తే చెవిలో వేసుకోడానికి మరపురించలేదు. మంచిది. ఇదొక యుగధర్మంగా భావించి వీళ్ళు గడ్డిని విందు భోజనంగా మెసవదలిస్తే నేనభ్యంతరపెట్టను. కాని ఈ చావకూడు రుచి మూచే సౌఖ్యంనుంచి ఏ ఒక్క నరమానవుడూ వంచితుడుకాగూడదని ప్రతిజ్ఞ పట్టినట్టుగా వీళ్ళు నాలాటి చాదస్తపు ముండావాణ్ణి యిరుకున పెట్టడంలో అర్థంలేదు.

గడియారం చూచుకున్నాను. ఇంకో అరగంటలో సినిమా ఆఖరైపోవచ్చు.

చివాలున లేచి నిల్చున్నాను. అదృష్టవశాత్తు నా సీటు ద్వారానికి దగ్గరగా వుండిపోయింది. కొద్దిక్షణాల వ్యవధిలో హాల్లోనుంచి ఈవలికి వచ్చాను. గేటు కీపరును బతిమాలుకుని రోడ్డుపైన పడ్డాను. సందుల్లో గొందుల్లోదూరి

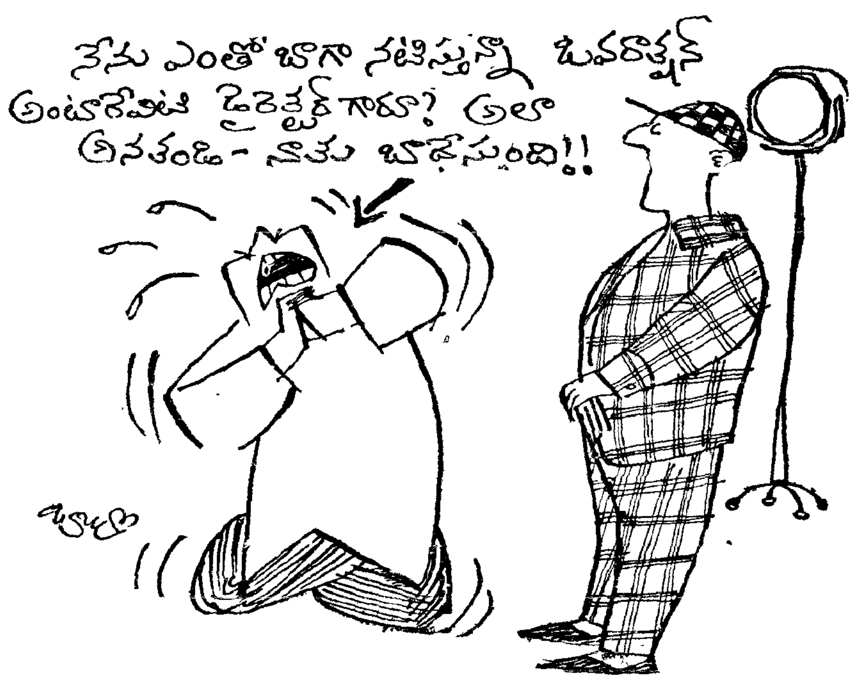

తూరలూ గుణాలూ :

వెల్లుల్లి

వెల్లుల్లి మిక్కిలి వేడి చేస్తుంది. కఫం, శ్లేష్మం, వాతం, సూతికారోగం, సన్నిపాతం, దేహమంతా చల్లబడే మహావాతం, పురాణ జ్వరం, వాతనొప్పులు, కీళ్ళనొప్పులు, పక్షవాతం, శూల, ఊపిరిగొట్టు నొప్పి, అగ్నిమాంద్యం, అజీర్ణం, కడుపుబ్బు, బల్ల, గుల్మం, మూల వ్యాధి, క్రిమి, కుష్ఠు, క్షయ, అరుచి, హృద్రోగం, ఉబ్బస, సర్వాంగవాతం, ఆమవాతం, తలనరముల రోగం, నడుము మొదలు కాళ్ళ వరకు వుండు నొప్పులు ఈ రోగములు కలవారికి ఇది మేలు చేస్తుంది. ఎముకలు విరిగిన వారికిది పథ్యమయినది. విరిగిన ఎముకలు శీఘ్రంగా అతుకుకొనడానికిది తోడ్పడుతుంది.

వీర్యవృద్ధిని, ఆయుర్వృద్ధిని చేకూరుస్తుంది. ఇది మంచి దీపనకారి. (Stimulant) శరీరంలో గల దుష్టరక్తాన్ని, దుష్ట ద్రవ కూటములను కరగించి విడగొడుతుంది.

పొట్టకు బలాన్ని యిస్తుంది. కడుపులోని వాతాన్ని వెడలించి, మూత్రం, ఋతురక్తం, చెమట వీనిలోని దోషాలను తొలగిస్తుంది.

నరముల రోగాలను నివారిస్తుంది. చెడుగాలి, చెడు నీరు వీని దుర్గుణాలను అణుస్తుంది. దీనిని సిరికాలో ఊరబెట్టి తినడం మంచిది.

చేతులు కాళ్ళు వణికెడి రోగాన్ని ఉపశమింప జేస్తుంది. మూత్రపు సంచిలో పుట్టెడు రాతిని కరిగిస్తుంది. వీటిని తగు మోతాదులో సదా తింటూ వుంటే తలవెంట్రుకలు తెల్లబడవు.

వెల్లుల్లి పాయలను మేకపాలలో ఉడికించి, నేతిలో దోరగా వేయించి, తేనెతో పుచ్చుకున్నట్లయితే మిక్కిలి ధాతుపుష్టి చేకూరుతుంది. మేహవాత నొప్పులు తగ్గుతాయి.

వెల్లుల్లి పాయల రసాన్ని కాని, వెల్లుల్లి పాయలు వేసి కాచి చల్లార్చిన మంచి నూనె కాని చెవిలో వేసిన చెవిపోటు తగ్గుతుంది.

వెల్లుల్లి పాయల ముద్దను—గోరుచుట్టు, కణుపుదెబ్బ, ముడమశూల, గడ్డల పైవేసి కట్టు కట్టిన అవి శీఘ్రంగా తగ్గుతాయి.

ఒంటిరేక వెల్లుల్లిపాయను రెండుముక్కలుగా కోసి—ఒక ముక్కను, విషపురుగులు కుట్టిన చోట అంటించిన విషము హరించబడుతుంది.

పచ్చివెల్లుల్లి పాయలు తినిన [illegible]మాత్రం తగ్గుతుంది. మోతాదు పూటకు 1 రేక మొదలు 8 రేకుల చొప్పున క్రమక్రమంగా వృద్ధి చేసి రెండు పూటలా పుచ్చుకోవచ్చు.

దీనిని కుమ్ములో వుడికించి తినిన మూల వ్యాధి తగ్గుతుంది.

వీని పొట్టు కాల్చిన బూడిదను ఆలివ్ నూనెలో గలిపి తలకు నిత్యం పట్టించినట్లయిన వెంట్రుకలు విస్తారంగా పుడతాయి. వెంట్రుకలు నంకీలు తిరిగి అందంగా పుడతాయి.

చలికాలంలో వీనిని తగు మోతాదులో ప్రతి రోజూ తిన్నచో మేహవాత నొప్పులు, నరముల నొప్పులు రాకుండా నివారింపబడును.

ఆవనూనెలో వెల్లుల్లిపాయలు వేసి కాచి, ఆ నూనె గజ్జి, చిడుము మొదలగు వానిపై పూసిన అవి తగ్గును. పుళ్లలోని పురుగులు చస్తాయి.

వెల్లుల్లి పాయల్ని ఉప్పుతో నూరి కట్టిన కనుకు దెబ్బలు, బొప్పి, గాయములు వీని నొప్పి తగ్గుతుంది.

వెల్లుల్లిపాయల రసాన్ని వేడినీళ్ళలో వేసి త్రాగించిన ఉబ్బసదగ్గు తగ్గుతుంది.

వాతం, వాతనొప్పులు, పక్షవాతం గలవారు వెల్లుల్లిపాయల్ని ఏదో ఓ విధంగా తింటూ వుంటే వారికి ఎంతో మేలు చేకూరుతుంది.

వెల్లుల్లిపాయల రసాన్ని తలకు పూసినట్లయితే పేలు చస్తాయి.

వీనిని నూరి కణతలకు పట్టు వేసినట్లయితే దారుణమైన తలనొప్పి, ఒంటి పార్శ్వ నొప్పి నయమవుతాయి.

ఒంటిరేక వెల్లుల్లిపాయ కొన్ని రకముల పాముల విషాన్ని హరించగలదు.

వెల్లుల్లి దుర్గుణాలు :— ఇది మిక్కిలి కాక చేస్తుంది. రక్తపైత్యాన్ని పుట్టిస్తుంది. పుంస్త్వమును పోగొడుతుంది. రక్తాన్ని దహించి వేస్తుంది. కళ్ళకు, [illegible]కు, ప్రేవులకు, గర్భిణి స్త్రీలయొక్క గర్భానికి హాని చేస్తుంది. మూలవ్యాధి, గ్రహణి, రక్తవిరోచనములు, రక్తవమనము, రక్తపైత్యము, రక్తకాస, పైత్యం ఈ వ్యాధులు గలవారికిది అపథ్యమయినది. రక్తప్రవాహానికి వేగాన్ని పుట్టిస్తుంది. కాకతత్వం గలవారి శరీరాన్ని కృశింపజేస్తుంది. దాహం పుట్టిస్తుంది.

దీని దుర్గుణాలకు విరుగుళ్ళు:— 1. నెయ్యి 2. దానిమ్మకాయ గసము 3. పులుసు, 4. పాలు 5. బాదమునూనె 6. [illegible]తో ఉప్పువేసి వండుట.

సేకరణ ఆకుండి నారాయణ శ్రీ

అరణ్యరోదనం

తిరిగి చూడకుండా రెండుమూడు ఫర్లాంగుల దూరం నడిచాను. ఒకానొక సందు చివరికి వచ్చేసరికి మళ్ళీ నేనొక రాజవీధి పైన వున్నాను. అప్పుడు నా ఎదుట వున్నది చిదానంద జ్ఞానమందిరం. మైకులోనుంచి మాటలు వినవస్తున్నాయి. ముంగిటవేసిన పందిరిక్రింద నల్ల బల్ల పైన 'ఆహ్వానము' అన్న శీర్షిక క్రింద ఒక ప్రకటనగూడా కనిపించింది 'మహాశయులారా! పదునారవయేటనే సన్యసించి, కౌపీన మాత్రధారులై హిమాలయ పర్వతములలో పాతికేళ్ళు ఘోరతప మాచరించి ధర్మప్రచారిణీ సంఘ సంస్థాపకులై ఆధ్యాత్మిక దివ్యసందేశములను దశదిశలకు వెదజల్లుతున్న శ్రీ శ్రీ స్వామీ సత్యానందజీ మహరాజ్ గారు ఈరోజు రాత్రి 9 గంటలకు 'మానవ జీవితము, బ్రహ్మచర్యము' అన్న విషయముపైన ఉపన్యసించెదరు' తప్పక విచ్చేయ ప్రార్థన.'

నా కాళ్ళకు బంధాలుపడ్డాయి. ఎన్ని డొంక తిరుగుళ్ళు తిరిగితేనేమి, ఆఖరుకు నేను రావలసినచోటికే వచ్చేశాను. ఎడారిలో ఒయాసిస్సు ఎదురైంది. అరణ్యంలో సురక్షిత ప్రదేశం కానవచ్చింది. నాలుగంగల్లో హాల్లో అడుగుపెట్టాను. పాల సముద్రపు కెరటాలు ఉవ్వెత్తుగా లేచినట్లున్న విశాలమైన గోడలు; చలువరాళ్ళు పరచినట్లున్న పాలగచ్చు. అలసిన మనసుల్ని సేదదీరుస్తూ కమ్మటి అగరవత్తుల వాసన, కాంతిని స్వచ్ఛమైన ద్రవంగామార్చి పెద్ద తటాకంగా ఏర్పాటు చేసినట్లున్న ఆవరణం. అంతంత ఆ హాల్లో అక్కడక్కడ చెల్లాచెదరుగా కూర్చున్న శ్రోతలఎదుట ఉన్నతమైన వేదిక కృష్ణాజినం పైన పద్మాసనం వేసుకుని నిటారుగా కూర్చుని స్వామీజీ అనర్గళంగా

ఉపన్యసించుక పోతున్నారు. సున్నటి తల, వెడల్పయిన ఫాలతలం. వెలుగులు చిప్పిల్లుతున్న కళ్ళు ప్రవాళాల్లా మెరసిపోతున్న పెదవులు, ఖంగున ఖంగున మ్రోగుతున్న గొంతు. అప్పటమైన బంగారాన్ని తెచ్చి పోతపోసినట్టున్న విగ్రహం. సినిమా ప్రొజెక్టరులో బొమ్మవెనుక బొమ్మలా వచ్చి దూకుతున్న భావాలు. నేను నేనని వంతులు వేసుకున్నట్టుగా స్ఫురించే పదాలు. అప్రయత్నంగా నేనా హాల్లో కూర్చుండి పోయాను. కానీ. వాక్యాలను చెవి ఒగ్గవిని, భావాలను బుద్ధికి తెచ్చుకుని. విషయంలో తన్మయత్వాన్ని సాధించే లోగా ఒక ఆవాంతం జరిగింది. జీవిత వ్యాసంగాలన్నీ ముగిసినతర్వాత చిట్టచివరి విరామకాలంలో కొన్ని మంచి మాటలు చెవిని వేసుకోడానికి వీలు కల్పించుకున్నట్టుగా అక్కడికి వచ్చివున్న శ్రోతలు ఉన్నట్టుండి స్వామీజీవైపు చూడడం కట్టిపెట్టి వెనుదిరిగి మాటిమాటికీ నావైపు చూడసాగారు. నాకూ రెండు కాళ్ళున్నాయి. రెండు చేతులున్నాయి. ఒక తలకాయ వుంది. అవయవాల అమరిక దృష్ట్యా నేను వాళ్ళకన్నా విభిన్నుణ్ణి కాను. లేదంటే వయసులో తేడా ఒక్కటే నాలో కనిపించే ప్రత్యేకత. ఏదీ ఏమైనప్పటికీ యిలా ఒక గంభీరోపన్యాసం జరుగుతున్న సమయంలో ప్రాధాన్యమన్నది ఉపన్యాసకుడికే దక్కడం న్యాయం. ఏవిధంగా చూచినా యిందుకు నేను అర్హుణ్ణి కాను.

హాల్లో కూర్చుని స్వామీజీ ప్రాధాన్యాన్ని హరించడానికి నామనసంగీకరించ లేదు.

హఠాత్తుగా నాకొక విషయం స్ఫురించింది. రాత్రి పదిన్నర గంటలకు మా వూరికొక రైలుంది.

మరునిమిషంలో నేను ధూమశకటాగారంవైపు నడుస్తున్నాను. ●

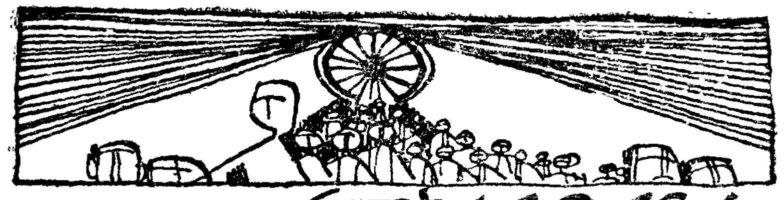

ధర్మో రక్షతి రక్షితః

ధర్మపథం * బులుసు వెంకటరమణయ్య

చిన్నప్పుడు ఒకమాట విన్నాను— 'నన్ను పెంచితే నిన్ను పెంచుతాను' అని రూపాయి అంటుందిట! దీని అర్థమేమిటంటే చిల్లరడబ్బుల్ని ఖర్చు పెట్టకుండా భద్రపరచి ఒకరూపాయి దాకా కూడబెట్టినట్లయితే — తర్వాత ఆ రూపాయే వందలకొద్దీ రూపాయిలు పెరుగుతుంది. డబ్బు కూడబెట్టే గ్రామ తెలుస్తుంది కాబట్టి, రూపాయి వరకూ కూడబెట్టడంలో ఉండేకష్టం తెలిసినవాడు ఆమీద దాన్ని పెంచడానికే యత్నిస్తాడన్నమాట!

ధర్మం విషయంలోనూ ఇదే పద్ధతి! ధర్మాన్ని మనం రక్షిస్తే, అది మనల్ని రక్షిస్తుంది. దీన్నిబట్టే 'ధర్మో రక్షతి రక్షితః' అనే ఆర్యోక్తి వచ్చింది. 'రక్షింపబడిన ధర్మం మనల్ని రక్షిస్తుంది' అని దీని అర్థం.

ఏదేనా ఒకదేశం సుభిక్షంగా ఉండి, అక్కడి ప్రజలు సుఖంగా —ఏ బాధలూ లేకుండా జీవించాలంటే అక్కడ ధర్మం ఉండాలి. అంటే — అక్కడివారు రాగద్వేషాలు లేకుండా వుండాలి. పాపభీతి, పుణ్యం సంపాదించే ఆలోచనా, భూతదయా ఉండాలి.

పుణ్య పాపాలు ఉన్నాయనే నమ్మకం వున్నప్పుడు యీ సృష్టి యావత్తూ భగవత్సంకల్పితమనే విషయం కూడా తోస్తుంది. ఆ విషయం గ్రహించి, తనవల్ల లోకానికి ఉపకారం కలిగేటట్లు ప్రవర్తిస్తే ధర్మాన్ని రక్షించినట్లు అవుతుంది.

పారమార్థికదృష్టి క్షీణించి ఆర్థిక దృష్టి వ్యాపిస్తున్న యీ కాలంలో ధనాన్ని సంపాదించడమెలాగ?, తాను సుఖపడడమెలాగ? అనేవే ప్రధానంగా ఉంటున్నాయి. అందువల్లనే నాస్తికత ముఖ్యమై పుణ్యపాపాల విచక్షణ నశించిపోతున్నది. డబ్బున్నవాడిని దోచుకోవడం, దోచుకున్న తర్వాతకూడా తృప్తిపొందక హత్యచెయ్యడం కొందరికి ధ్యేయమయిపోయింది. కొందరు వ్యక్తులు ఇదే పెద్ద ఉద్యమంగా గ్రహించి, దాన్ని ప్రచారం చేస్తూ, అమాయకులైన విద్యార్థులలోనికీ, గిరిజనులలోనికీ ఈ భావాలను ఎక్కించి వారి వినాశానికి కారకు లవుతున్నారు. మహా పట్టణాల్లో బాహాటంగానే జరిగే హత్యలూ, దోపిళ్ళూ—ఈ నాగరక యుగంలోకూడా అరాజకాన్ని వెల్లడిస్తున్నవి. ప్రజా రక్షణకు ఏర్పడిన రక్షకభటశాఖ ఈ దుండగులవల్ల గట్టిదెబ్బ తింటున్నది. అట్టి ప్రాంతాల్లో ప్రజలు పిడికిట్లో ప్రాణాలు పెట్టుకుని కాలం గడుపుతున్నారు. గుండెలపై చేయి వేసుకుని నిద్రించే నిరపాయస్థితి కనుచూపుమేరలో ఉన్నట్లు కానరావడం లేదు.

ధర్మం రక్షించబడాలి. దాన్ని మనం అమలులో పెట్టి నడుచుకుంటూ ఉన్నప్పుడే అది మనల్ని రక్షిస్తుంది. అటువంటి ధర్మం నశించినప్పుడు అది మనల్ని రక్షించలేదు.

ధర్మరక్షణకు మానవునిలోని పశుత్వ రాక్షసత్వాలు నశించి దేవత్వం నెలకొనాలి—లేదా—మానవత్వంమాత్రం నిలిచి వుండాలి. అప్పుడు పుణ్యపాపాల వ్యత్యాసం మంచిచెడ్డల విభేదం తెలుస్తుంది. అలాటప్పుడే పరిష్వంగించిన మానవ హృదయంలో ధార్మికత చోటు చేసుకుని ధర్మం అమలు జరిగే ప్రయత్నం జరుగుతుంది. ఆ ప్రయత్నం ఫలించి మానవాభ్యుదయం కలుగుతుంది. ధర్మం మనల్ని రక్షిస్తుందంటే అభిప్రాయం ఇదే! ●